

การรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม
วิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
Information Literacy and the Vocational Skills of Industrial Technician
Students at Vocational Collages in
the Bangkok Metropolitan Area

ฤดีรัตน์ ทองเนื้อแปด¹, ประภาส พาวินันท์², พิมลพรรณ ประเสริฐวงษ์ เรพเพอร์³ และศศิรินทร์ เศรษฐวิวัฒน์บดี⁴

¹นักศึกษابริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

²คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

³รองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น เอเชีย ประเทศไทย

⁴อธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประเทศไทย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และ (2) เพื่อเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีจำแนกตาม เพศ หลักการศึกษาและผลการเรียน ผลการวิจัย พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาอาชีวศึกษาช่างอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนในชั้นมาก รองลงมาคือ เพื่อเตรียมความพร้อมในการสมัคร/ทำงาน เพื่อเตรียมตัวในการฝึกงาน ประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อทำรายงาน/โครงการ ตามลำดับ

2. นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานครมีการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านคู่ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตระหนักและเห็นความสำคัญของสารสนเทศ รองลงมาคือ ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้อง ด้านการสืบค้นและการเข้าถึงสารสนเทศ และด้านการใช้หรือการรอบรู้แหล่งสารสนเทศตามลำดับ

3. นักศึกษาอาชีวศึกษาช่างอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพโดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การรู้สารสนเทศ; ทักษะวิชาชีพ; ช่างอุตสาหกรรม

Abstract

In this thesis, the researcher investigates (1) information literacy and the vocational skills commanded by industrial technician students in the Bangkok Metropolitan area. The researcher also compares (2) the information literacy commanded by these students as classified by the demographical characteristics of gender, study program, and achievement.

Findings are as follows:

1. The highest proportion of the students used information as an accompaniment to classroom study. Next in descending order were preparing job application and making preparations for employment, preparing for job training and to gain vocational experience, and for report writing and carrying out projects.

2. The student exhibited overall information literacy in the aspect of vocational skills at a high level. When considered in each aspect, information literacy was found to be displayed at a high level in all aspects. The aspect with the highest mean was awareness of information and seeing its importance. Next in descending order were the accurate use of information, information retrieval and access, and using or having cognizance of information source.

3. The students who differed in the demographical characteristic of gender evinced concomitant differences in information literacy in the aspect of overall vocational skills at the statistically significant level of .05. Those who differed in demographical characteristic of educational level did not overall display parallel difference in information literacy.

Keywords: information literacy; vocational skills; industrial engineering

คำนำ

สารสนเทศเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการสนับสนุนการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาของมนุษย์ (ประภาส พาวิรัตน์, 2553, หน้า 73) การตัดสินใจที่ดีจะเกิดขึ้นไม่ได้หากผู้ตัดสินใจขาดสารสนเทศที่ดี (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546, หน้า 5) ความจำเป็นในการใช้สารสนเทศขึ้นอยู่กับสถานภาพและบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล ส่วนนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ ต้องอาศัยสารสนเทศเพื่อการเรียน การสอน และการวิจัยค้นคว้า สถาบันการศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องมีสถานที่เก็บรวบรวมสารสนเทศไว้บริการแก่ผู้ใช้สารสนเทศเหล่านั้น (ปราณี สารมาศ, 2544, หน้า 2) ในสังคมสารสนเทศทุกคนมีสิทธิ์ในการรับสารสนเทศ เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทำให้ผู้คนมีความ

ต้องการสารสนเทศที่มีความเฉพาะเจาะจงลึกซึ้ง และมีความทันสมัยมากขึ้น เพื่อการเตรียมตัวในการดำเนินชีวิต และหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้ที่มีความรู้และมีการเรียนรู้ตลอดเวลาจึงจะสามารถอยู่ในโลกอนาคตได้ดี (ประภาส พาวินันท์, 2542, หน้า 38) สารสนเทศมีความจำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการทำงาน ส่วนเจ้าของกิจการต้องใช้สารสนเทศเพื่อการวางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ (ประภาส พาวินันท์, 2553, หน้า 73)

ในสังคมผู้คนมีความจำเป็นในการรับข้อมูลเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของตนเอง (อาชัญญา รัตนอุบล, 2550) การรู้สารสนเทศ (information literacy) เป็นทักษะที่จำเป็นในการค้นหา การเข้าถึง การวิเคราะห์ และการนำสารสนเทศไปใช้ การหลงไหลของสารสนเทศผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้ใช้สารสนเทศ ท่วมทับด้วยสารสนเทศ ดังนี้ จึงมีความจำเป็นที่ผู้ใช้หรือผู้เสพสารสนเทศจะต้องมีความคิดเชิงวิเคราะห์ (critical skills) ทั้งรูปแบบและเนื้อหาของสารสนเทศ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นจริงและน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพ (นฤมล รื่นไวย, 2552, หน้า 5) การรู้สารสนเทศจึงเป็นการรู้ถึงความจำเป็นสารสนเทศ (ข้อมูลข่าวสาร) การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การวิเคราะห์และประเมินสารสนเทศ การจัดระบบ ประมวลสารสนเทศ การประยุกต์ใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลและสร้างสรรค์ การสรุปอ้างอิง และสื่อสารข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพความเข้าใจ และยอมรับในจริยธรรมของข้อมูลข่าวสารการพัฒนาเจตคติไปสู่การเรียนรู้ตลอด (อาชัญญา รัตนอุบล, 2550)

การรู้สารสนเทศมีความสำคัญต่อการสร้างสังคมสารสนเทศ เป็นทักษะชีวิตที่จำเป็นในสังคมแห่งการเรียนรู้ (ชุตินา สัจจามันท์, 2544, หน้า 50-63) การเรียนรู้สารสนเทศเป็นการเพิ่มพลังความสามารถในการคิดการค้นหาข้อเท็จจริงได้ด้วยตัวเอง ช่วยให้สามารถตัดสินใจและเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ได้รับการปลูกฝังให้รู้จักวิธีการค้นคว้าของผู้อื่นจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ มากเท่าไร ยิ่งทำให้สามารถเกิดความเข้าใจสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งความรู้และเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันเป็นข้อมูลที่ดี สำหรับการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตให้เป็นสุขในอนาคต (ประภาส พาวินันท์, 2542, หน้า 41) ความรู้ ความสามารถด้านสารสนเทศเป็น กระบวนการทางปัญญาเพื่อสร้างความเข้าใจในความต้องการสารสนเทศ การค้นหา การประเมิน การใช้สารสนเทศยังจำเป็นต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ อีกด้วย เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะในการเขียน และทักษะอื่น ๆ เป็นต้น (สมาน ลอยฟ้า, 2544, หน้า 2)

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรด้านอาชีวศึกษา ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมมาโดยลำดับ กล่าวคือ กรมอาชีวศึกษา ได้มีการประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2536 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2536 และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2531 มาจนถึงปัจจุบัน (อนันต์ คัมภีรานนท์, 2557, หน้า 56) การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ คือ การพัฒนา

กำลังคนระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดคุณภาพตามสมรรถนะอาชีพที่กำหนดไว้ โดยจัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาชาติ ปรัญญาการอาชีวศึกษา ภายใต้การสนับสนุนทรัพยากรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพให้มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศ

การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งผลิตบุคลากรให้มีคุณภาพในสายอาชีพให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สังคม และผู้ประกอบการที่ต้องการแรงงานที่มีความรู้ ทักษะการทำงาน สถานศึกษาอาชีวศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งทักษะการเรียนรู้สารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์สารสนเทศในการเรียนและการทำงาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นโยชน์ในการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีจำแนกตามเพศ หลักสูตรการศึกษาและผลการเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพต่างกัน
2. นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เรียนหลักสูตรการศึกษาต่างกันมีการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพแตกต่างกัน
3. นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีผลการเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 79,462 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane (1967, p.125) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

1.1 เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

1.2 หลักสูตรการศึกษา ได้แก่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

1.3 ระดับผลการเรียน ได้แก่ ระดับอ่อน (เกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00) ระดับปานกลาง (2.01-2.99) และระดับดี (3.00-4.00)

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการรู้สารสนเทศ

สารสนเทศเป็นเครื่องมือสื่อความรู้ที่จำเป็นและสำคัญต่อสังคม เป็นมรดกทางปัญญาของมวลมนุษย์ซึ่งได้บันทึกไว้ในสื่อต่าง ๆ สืบทอดกันมาเป็นระยะเวลาช้านาน นับเป็นรากฐานที่บ่งบอกถึงกระบวนการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อารยธรรม และสังคมของโลกให้เป็นปึกแผ่น โดยชนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์จากสารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ในการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่ละบุคคล ต่างก็เผชิญปัญหานานาประการ ในการตัดสินใจ แก้ปัญหา จำเป็นต้องใช้สารสนเทศที่ถูกต้องทันเหตุการณ์ จึงจะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การรู้เท่าทันหรือการรอบรู้สารสนเทศ อาจเป็นคำที่เริ่มใช้เมื่อไม่นาน แต่ถ้ามองว่าการรู้หนังสือหลายคนต้องเข้าใจเพราะมีหลายองค์กรที่มีการรณรงค์ให้พลโลกมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ เพื่อที่จะได้มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ การรู้หนังสือไม่ใช่การอ่านหนังสือออก สะกดการันต์ได้เท่านั้น แต่หมายรวมถึงการอ่านหนังสือเป็น รู้จักเลือกหนังสือ คัดวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และนำไปใช้ตัดสินใจแต่ละสถานการณ์ และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี (ประภาส พาวินันท์, 2542, หน้า 45)

การรู้สารสนเทศ (information literacy) มีพื้นฐานและวิวัฒนาการมาจากการปฐมนิเทศห้องสมุด การสอนการใช้ห้องสมุด และการสอนบรรณานุกรม ในงานเขียนบางรายการอาจใช้คำว่า สมรรถนะสารสนเทศ (information competency) หรือ ความคล่องแคล่วทางสารสนเทศ (information fluency) หรือ คำอื่น ๆ

ในบริบทของห้องสมุด การรู้สารสนเทศครอบคลุมถึงการช่วยให้บุคคลรู้วิธีการระบุอิบายความต้องการสารสนเทศ และการสืบค้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ได้รับสารสนเทศที่มีประโยชน์ และตรงกับความต้องการ

การรู้สารสนเทศ เป็นการตระหนักว่า สารสนเทศที่ถูกต้องและสมบูรณ์ คือ พื้นฐานของการตัดสินใจอย่างใช้ปัญญา การตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ การสร้างคำถามบนพื้นฐานของสารสนเทศที่ต้องการการกำหนดแหล่งสารสนเทศที่เป็นไปได้ การกำหนดและค้นหาสารสนเทศที่เหมาะสม การรู้วิธีการเข้าถึงสารสนเทศที่มีอยู่ในแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ การประเมินคุณภาพของสารสนเทศที่ได้รับ การจัดการสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ หรือการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม (สมาน ลอยฟ้า, 2544, หน้า 2)

การรู้สารสนเทศ คือ ความรู้ทักษะความสามารถของบุคคลในการกำหนดความต้องการสารสนเทศ ความสามารถในการแสวงหาหรือค้นหาข้อมูลสารสนเทศ จากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์ ประเมินค่าและเลือกใช้สารสนเทศและนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ตามความต้องการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมมีประสิทธิภาพ (ภักดา รัตนพงษ์, 2556, หน้า 16)

การรู้สารสนเทศเป็น 1 ใน 4 ของทักษะแหล่งอนาคตใหม่สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมหาวิทยาลัยหรืออุดมศึกษา ซึ่งจะมุ่งเน้นให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง นักศึกษาจะต้องค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเองเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้มีความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ (สุสิทธิ์ นवलสมศรี และ สุทธิศักดิ์ จันทวงษ์โส, 2559, หน้า 198)

การรู้สารสนเทศเป็น การรู้ความจำเป็นของสารสนเทศ การจัดระบบประมวลสารสนเทศ การประยุกต์ใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลและสร้างสรรค์การสรุปอ้างอิงและสื่อสารข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพความเข้าใจและยอมรับในจริยธรรมของข้อมูล ข่าวสาร การพัฒนาเจตคตินำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

การรู้สารสนเทศ แปรมาจาก information literacy ซึ่งยังไม่มีศัพท์บัญญัติเป็นภาษาไทย แต่มีผู้แปลเป็นภาษาไทยไว้ต่าง ๆ เช่น การรู้สารสนเทศ ความรู้ทางสารสนเทศ ทักษะการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ปัจจุบันคำว่า literacy ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันในคำแปลว่า “การอ่านออกเขียนได้” คำว่า information literacy เป็นที่รู้จักและกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน (สุติมา สัจจามันท์, 2544, หน้า 50)

การรู้สารสนเทศ มีความสำคัญสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ช่วยให้ผู้คนมีความสามารถในการค้นหา การใช้และการสร้างสรรค์สารสนเทศเพื่อความสำเร็จในการดำเนินชีวิตในสังคม การทำงาน และการเรียน ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของพลเมืองในสังคมปัจจุบัน (ประภาส พาวินันท์, 2553, หน้า 74)

การรู้สารสนเทศ จำเป็นสำหรับทุกคนทั้งในการดำรงชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเองในการประกอบอาชีพ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้

การรู้สารสนเทศยังสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง (self-directed learning) ซึ่งเป็นการให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (สุพิศศิริรัตน์, ชุติมา สัจจามันท์ และพวา พันธุ์เมฆา, 2555, หน้า 28)

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ตอนที่ 2 การใช้สารสนเทศของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ตอนที่ 3 การรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนในชั้นเรียนมากที่สุด ร้อยละ 77.62 รองลงมาคือ เพื่อเตรียมความพร้อมในการสมัครงาน/ทำงาน ร้อยละ 51.56 เพื่อเตรียมตัวในการฝึกงาน/ประสบการณ์วิชาชีพ ร้อยละ 49.15 และเพื่อการทำรายงาน/โครงการ ร้อยละ 46.96 ตามลำดับ ซึ่งนอกจากนักศึกษอาชีวศึกษาจะใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนในชั้นเรียนแล้ว ยังใช้เพื่อประกอบการเตรียมความพร้อมในการสมัครงาน และการฝึกงาน/ประสบการณ์วิชาชีพ เนื่องจากหลักสูตรอาชีวศึกษาเป็นการเรียนที่เน้นให้นักศึกษาได้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพทั้งหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยนักศึกษาจะต้องไปฝึกงานในสถานประกอบการ

นอกจากนี้ ก่อนสำเร็จการศึกษาทั้งสองระดับ นักศึกษาจะต้องเรียนวิชาโครงการ เนื่องจาก หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ได้กำหนดให้นักศึกษาได้เรียนวิชาโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกุลยา สุขพงษ์ไทย (2556) ศึกษาเรื่อง *พฤติกรรมการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรี* พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ทำงานเกี่ยวกับการนำเสนอผลงานในชั้นเรียนเพื่อประกอบรายงาน และสอดคล้องกับการศึกษาของกรณิการ์ ยุทธคราม (2557) ศึกษาเรื่อง *การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น* พบว่าในภาพรวมนักศึกษาส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด เพื่อการศึกษาประกอบการเรียน และทำงานที่ได้รับมอบหมาย

การรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดมนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการตระหนักและเห็นความสำคัญของสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมาคือด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.91$) ด้านการสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.89$) และด้านการใช้หรือการรบบรู้แหล่งสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.81$) ตามลำดับ เนื่องจากโครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2557 ประเภทช่างอุตสาหกรรม ได้กำหนดให้นักศึกษาได้เรียนหมวดวิชาทักษะชีวิต

ในวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศ ในวิชาภาษาไทยเพื่อการนำเสนอรายงาน และการเขียนรายงานการปฏิบัติงานทำให้นักศึกษามีการรู้สารสนเทศในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอาภาภรณ์ จรรยาสุคนธ์ (2550) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการจัดการทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดวิชาห้องสมุดกับการรู้สารสนเทศโดยการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พบว่า การเรียนเรื่องการจัดการทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดทำให้นักศึกษามีความก้าวหน้าในการเรียนและนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนที่พัฒนาอยู่ในระดับมากซึ่งผลการศึกษสอดคล้องกับการศึกษาของประภาส พาวินันท์ (2553) ศึกษาเรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาแตกต่างจากการศึกษาของสุพิศ บายคายาคม (2552) ศึกษาเรื่อง การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตมีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกมาตรฐานและรายมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง และแตกต่างจากการศึกษาของสาริณี อ่ำมาตย์วงศ์ (2554) ศึกษาเรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ผลการศึกษายังแตกต่างจากการศึกษาของชลทิพย์ เดชะ (2555) ศึกษาเรื่อง ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 ห้อง 5 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะการรู้สารสนเทศในการใช้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และการศึกษาของอังคณา แวซอเหาะ และสุรชาติพิทย์ เกียรติวานิช (2553) ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร พบว่า นักศึกษามีการเรียนรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาอาชีวศึกษาช่างอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานครมีการรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพ ด้านการตระหนักและเห็นความสำคัญของสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเตรียมความพร้อมก่อนเรียน รองลงมา คือ การศึกษาเพิ่มเติมก่อนการสอบแต่ละวิชาการเตรียมความรู้ก่อนไปฝึกงาน ตามลำดับ

2. นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีการรู้สารสนเทศด้านการใช้หรือการรอบรู้แหล่งสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปรึกษาหารืออาจารย์ในสถาบัน เนื่องจากการเรียนการสอนของนักศึกษาอาชีวศึกษา จะใช้การเรียนเชิงทฤษฎีและปฏิบัติมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ซึ่งในการเรียนรู้แบบดังกล่าว ผู้เรียนและผู้สอนจะมีความใกล้ชิดกันโดยนักศึกษสามารถถามอาจารย์ตลอดเวลา รองลงมาคือ การแลกเปลี่ยนกับเพื่อนต่างสถาบัน/วิทยาลัย สถานประกอบการ (ศึกษาดูงาน) เป็นเพราะว่าหลักสูตรของอาชีวศึกษาจะเน้นการศึกษาและดูงานตามสถานประกอบการที่ได้ทำข้อตกลงกับวิทยาลัยอาชีวศึกษา รวมทั้งการส่งนักศึกษาปฏิบัติงานทำให้มีโอกาสได้พบปะกับเพื่อนต่างสถาบัน การขอความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในสถานประกอบการตามลำดับ

3. นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีการรู้สารสนเทศ ด้านการสืบค้นและการเข้าถึงสารสนเทศโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้โซเชียลมีเดียในการแลกเปลี่ยนความรู้ (Facebook, Instagram) รองลงมา คือ การอ่านหนังสือ/ตำราด้านช่างอุตสาหกรรม การชม Youtube การสอนทักษะด้านวิชาชีพ การอ่านวารสารด้านวิชาชีพ (วารสารอุตสาหกรรม, ยานยนต์) การชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับช่างอุตสาหกรรม (ทีวีดิจิตอล) ตามลำดับ

4. นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีการรู้สารสนเทศ ด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเลือกใช้เว็บเบราว์เซอร์ (internet, explorer, firefox, Chrome) รองลงมา คือ การจัดการเอกสาร/ตำราเรียนส่วนตัวอย่างมีระเบียบความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดลอกผลงานวิชาการอื่นๆ (โครงการ/นวัตกรรม/รายงาน) การจดบันทึกความรู้จากการบรรยายในชั้นเรียน การตั้งใจฟังบรรยายในชั้นเรียน การเขียนอ้างอิง และบรรณานุกรมอย่างถูกวิธี ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านการใช้หรือการรอบรู้แหล่งสารสนเทศ ด้านการสืบค้นและการเข้าถึงสารสนเทศ และด้านการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้อง

2. นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษา

อาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับผลการเรียนต่างกันมีการรู้สารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับผลการเรียน 1.00-1.99 ($\bar{X} = 3.89$) มีระดับการเรียนรู้สารสนเทศด้านทักษะวิชาชีพ ในด้านการสืบค้นและการเข้าถึงสารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จากผู้ที่มีระดับผลการเรียน 2.00-2.99 ($\bar{X} = 3.87$) และ 3.00-4.00 ($\bar{X} = 4.22$)

ข้อเสนอแนะ

1. สถาบันการอาชีวศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดสอนวิชาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และทักษะการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
2. สถาบันการอาชีวศึกษาควรมีการพัฒนาห้องสมุดให้มีความพร้อมสำหรับการให้บริการแก่นักศึกษาและเป็นแหล่งในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ยุทธคราม. (2557). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กุลยา สุขพงษ์ไทย. (2556). พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธนบุรี.
- ชุติมา สัจจานนท์. (2544). การรู้สารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา คนไทยและสังคมไทย. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 14(3), 50-63.
- ชุลีกร นवलสมศรี และสุทธิศักดิ์ จันทวงษ์โส. (2559). การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรังสิต. ใน การประชุมวิชาการระดับประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ครั้งที่ 7 (หน้า 198-209). โรงแรม เลอ เมอริเดียน เชียงใหม่.
- ชลทิพย์ เดชะ. (2555). ทักษะการรู้ด้านสารสนเทศของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 ห้อง 5. งานวิจัย วิทยาลัยเทคโนโลยียานยนต์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ
- นฤมล รื่นไวย. (2552). ทักษะการรู้สารสนเทศ. *รังสิตสารสนเทศ*, 15(2), 5-8.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาสน์.

- ประภาส พาวินนท์. (2542). *ทรัพยากรสารสนเทศและการรู้หนังสือ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประภาส พาวินนท์. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปราณี สารมาศ. (2554). *สารนิเทศท้องถิ่น*. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ภักดา รัตนพงศ์. (2556). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงประเภทวิชาบริหารธุรกิจสถาบันอาชีวภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุพิศ บายคายนคม. (2552). *การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพิศ ศิริรัตน์, ชุตินา สัจจามันท์ และพวา พันธุ์เมฆา. (2555). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 5(1), 26-38.
- สมาน ลอยฟ้า. (2544). *การรู้สารสนเทศ: ทักษะที่จำเป็นสำหรับสังคมสารสนเทศ*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 19(1), 1-6.
- อนันต์ คัมภีรานนท์. (2557). *วิเคราะห์วงจรรอิเล็กทรอนิกส์*. กรุงเทพมหานคร: ทิ่อป.
- อังคณา แวซอเหาะ และสุธาทิพย์ เกียรติวานิช. (2553). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2550). *รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสำหรับสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อารี ชื่นวัฒนา. (2556). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารและเผยแพร่* (พิมพ์ครั้งที่ 10, หน่วยที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Yamane, T. (1967). *Statistic: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper & Row.